

ZAKON O ODBRANI

Glava I

OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se sistem odbrane Republike Srbije, nadležnosti državnih organa i Vojske Srbije u odbrani, prava i dužnosti državnih organa, autonomnih pokrajina, jedinica lokalne samouprave, građana, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika u odbrani, kao i druga pitanja od značaja za odbranu.

Član 2.

Odbrana Republike Srbije ostvaruje se angažovanjem raspoloživih ljudskih i materijalnih resursa, a obezbeđuje upotrebom Vojske Srbije i drugih snaga odbrane na zaštiti suverenosti, nezavisnosti, teritorijalne celovitosti i bezbednosti.

Osnovni cilj odbrane je odvratanje od napada i suprotstavljanje vojnim i nevojnim izazovima, rizicima i pretnjama bezbednosti zemlje i zaštita građana, materijalnih dobara i životne sredine.

Odbrana Republike Srbije sprovodi se jedinstvenim sistemom organizovanja priprema građana, državnih organa, organa autonomnih pokrajina, organa jedinica lokalne samouprave, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika za izvršavanje zadataka odbrane i rad i upotrebu Vojske Srbije i drugih snaga odbrane u ostvarivanju i očuvanju bezbednosti Republike Srbije i njenih građana.

Odbrana Republike Srbije sprovodi se samostalno, a može se sprovoditi i u saradnji s drugim državama u okviru institucija sistema nacionalne, regionalne i globalne bezbednosti.

Subjekti sistema odbrane jesu: građani, državni organi, privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i Vojska Srbije.

Član 3.

Republika Srbija u oblasti odbrane ostvaruje saradnju s drugim državama i međunarodnim organizacijama i institucijama sistema nacionalne, regionalne i globalne bezbednosti u izgradnji i očuvanju mira u svetu i izvršava obaveze koje proističu iz članstva u Ujedinjenim nacijama i obaveza preuzetih potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Član 4.

Osnovni pojmovi koji se koriste u ovom zakonu imaju sledeća značenja:

- 1) **sistem odbrane** je deo sistema nacionalne bezbednosti i jedinstven oblik organizovanja priprema za izvršavanje zadataka odbrane, sprovođenja mera i radnji za rad građana, državnih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica za upotrebu Vojske Srbije i drugih snaga odbrane u ratnom i vanrednom stanju;
- 2) **snage odbrane** u širem smislu su ljudski i materijalni potencijali Republike Srbije, a u užem smislu snage odbrane na osnovu zakona čine organizovane strukture subjekata sistema odbrane;

- 3) **vojna odbrana** je deo odbrane Republike Srbije koji obuhvata institucije i aktivnosti na pripremi i odbrani od vojnih izazova, rizika i pretnji bezbednosti;
- 4) **civilna odbrana** je deo odbrane Republike Srbije koji obuhvata institucije i aktivnosti na pripremi i odbrani od nevojnih izazova, rizika i pretnji bezbednosti;
- 5) **Vojska Srbije** je organizovana oružana snaga koja brani Republiku Srbiju od oružanog ugrožavanja spolja i izvršava druge misije i zadatke u skladu s Ustavom, zakonom i principima međunarodnog prava koji regulišu upotrebu sile;
- 6) **vanredno stanje** je stanje javne opasnosti u kojem je ugrožen opstanak države ili građana, a posledica je vojnih ili nevojnih izazova, rizika i pretnji bezbednosti;
- 7) **ratno stanje** je stanje opasnosti u kojem je oružanim delovanjem spolja ugrožena suverenost, nezavisnost i teritorijalna celovitost zemlje, odnosno mir u regionu, koje zahteva mobilizaciju snaga i sredstava za odbranu;
- 8) **pripreme za odbranu** obuhvataju aktivnosti snaga odbrane koje se zasnivaju na utvrđenoj strategiji odbrane, a sprovode se u skladu s planovima odbrane;
- 9) **odbrambeni interesi** su: odbrana države i zaštita njenih građana, izgradnja poverenja, održavanje bezbednosti i stabilnosti u regionu, saradnja s međunarodnim organizacijama i institucijama i pristupanje institucijama nacionalne, regionalne i globalne bezbednosti;
- 10) **vojni izazovi, rizici i pretnje bezbednosti** ispoljavaju se u obliku: agresije, oružane pobune i drugih oblika upotrebom oružane sile;
- 11) **nevojni izazovi, rizici i pretnje bezbednosti** ispoljavaju se u obliku: terorizma, organizovanog kriminala, korupcije, elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća i opasnosti;
- 12) **ljudski resursi u odbrani** obuhvataju demografski potencijal države koji podleže obavezi odbrane, koji je sposoban i obučen za uključivanje u sistem odbrane;
- 13) **materijalni resursi u odbrani** obuhvataju prirodne, privredne, finansijske, informacione i ostale potencijale države, koji se angažuju za potrebe odbrane;
- 14) **Strategija nacionalne bezbednosti Republike Srbije** je najviši strateški dokument čijom realizacijom se štite nacionalni interesi Republike Srbije od izazova, rizika i pretnji bezbednosti u različitim oblastima društvenog života;
- 15) **Strategija odbrane Republike Srbije** je najviši strateški dokument u oblasti odbrane kojim se definišu stavovi o bezbednosnom okruženju, odbrambenim interesima, misijama i zadacima Vojske Srbije, struktura i funkcionisanje sistema odbrane;
- 16) **Doktrina Vojske Srbije** je osnovni dokument u kojem se definišu opšta opredeljenja o vojnoj delatnosti, organizovanju, pripremama, upotrebi i obezbeđenju Vojske Srbije u miru, ratnom i vanrednom stanju, u skladu s Ustavom i Strategijom odbrane Republike Srbije;
- 17) **Dugoročni plan razvoja sistema odbrane Republike Srbije** je dokument planiranja odbrane u kojem se definišu strateška opredeljenja za razvoj sistema odbrane Republike Srbije, potrebne sposobnosti Vojske Srbije, sadržaj i dinamika organizacionih promena, razvoj ljudskih i materijalnih resursa, finansiranje sistema odbrane i druga pitanja za

funkcionisanje sistema odbrane, u skladu s misijama i zadacima u odbrani Republike Srbije;

- 18) **Strategijski pregled odbrane Republike Srbije** je polazni programski dokument kojim se definiše srednjoročno planiranje odbrane, efikasno upravljanje resursima odbrane, transparentnost poslova odbrane i izgradnja pretpostavki za demokratsku i civilnu kontrolu, profesionalizaciju i efikasnost Vojske Srbije u izvršavanju dodeljenih misija i zadataka;
- 19) **sistem upravljanja vazдушnim saobraćajem**, u širem smislu, obuhvata jedinstvo organizacija, službi i jedinica, objekata, opreme i sredstava, veština, informacija i doktrine (regulativa i procedura) uspostavljenih radi omogućavanja bezbednog i efikasnog kretanja vazduhoplova u svim fazama manevrisanja, a sastoji se od međusobno ineraktivnih elemenata na zemlji i u vazduhu;
sistem upravljanja vazдушnim saobraćajem, u užem smislu, je deo sistema nacionalne bezbednosti i jedinstven oblik civilno-vojnog organizovanja radi kontrole, zaštite i odbrane vazdušnog prostora, regulisanja i nadzora nad funkcionisanjem sistema i pružanja usluga u miru, ratnom i vanrednom stanju;
- 20) **upravljanje sistemom odbrane** predstavlja proces usmeravanja subjekata odbrane u izvršavanju njihovih obaveza i zadataka;
- 21) **demokratska i civilna kontrola Vojske Srbije** posebno obuhvata: kontrolu upotrebe i razvoja Vojske Srbije, internu i eksternu kontrolu troškova za vojne potrebe, praćenje stanja i obaveštavanja javnosti o stanju priprema Vojske Srbije, obezbeđenje slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja i utvrđivanje odgovornosti za vršenje vojnih dužnosti u skladu sa zakonom;
- 22) **transparentnost u finansiranju potreba odbrane** posebno obuhvata: predlaganje, pripreme, iskazivanje i kontrolu troškova sistema odbrane; prikazivanje ciljeva i zadataka za koje su neophodna odgovarajuća sredstva; podnošenje izveštaja o namenskom trošenju tih sredstava i stalnu kontrolu troškova sistema odbrane;
- 23) **multinacionalne operacije** su aktivnosti koje se preduzimaju u okviru sistema kolektivne bezbednosti i sistema kolektivne odbrane, u skladu s međunarodnim pravom i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Član 5.

Obrana zemlje se ostvaruje:

- 1) organizovanjem i pripremanjem subjekata odbrane za izvršavanje zadataka u ratnom i vanrednom stanju;
- 2) preduzimanjem mera i radnji za rad subjekata odbrane i za upotrebu Vojske Srbije i drugih snaga odbrane u ratnom i vanrednom stanju do konačnog otklanjanja ili prestanka opasnosti za zemlju;
- 3) preduzimanjem mera i aktivnosti na zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara i životne sredine u ratnom i vanrednom stanju;
- 4) učešćem u multinacionalnim operacijama.

Član 6.

Priprema za odbranu je pravo i dužnost subjekata odbrane da planiraju svoje pripreme za izvršavanje zadataka odbrane i preduzimaju mere i radnje za rad i za upotrebu Vojske Srbije i drugih snaga odbrane u ratnom i vanrednom stanju.

Osim priprema iz stava 1. ovog člana, Ministarstvo odbrane i Vojska Srbije sprovode pripreme za učešće u multinacionalnim operacijama.

Član 7.

Osnovni strategijsko-doktrinarni dokumenti u oblasti odbrane su: Strategija nacionalne bezbednosti Republike Srbije, Strategija odbrane Republike Srbije i Doktrina Vojske Srbije.

Osnovni planski dokumenti u oblasti odbrane su: Dugoročni plan razvoja sistema odbrane Republike Srbije, Strategijski pregled odbrane Republike Srbije i Plan odbrane Republike Srbije.

Član 8.

Pripadnici Vojske Srbije i drugih snaga odbrane dužni su da se uvek i u svim okolnostima pri izvođenju borbenih i neborbenih operacija pridržavaju pravila međunarodnog ratnog i humanitarnog prava o postupanju s ranjenicima i zarobljenicima i zaštiti stanovništva i drugih pravila tog prava i međunarodnih standarda o upotrebi sile, u skladu s Ustavom, zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Pripadnik Vojske Srbije i drugih snaga odbrane ima pravo da odbije naređenje kojim se od njega traži postupanje suprotno Ustavu, zakonu i pravilima međunarodnog ratnog prava.

Glava II

NADLEŽNOSTI DRŽAVNIH ORGANA U OBLASTI ODBRANE

Narodna skupština

Član 9.

Narodna skupština donosi zakone i druga opšta akta u oblasti odbrane i ostvaruje demokratsku i civilnu kontrolu Vojske Srbije.

Narodna skupština u oblasti odbrane:

- 1) odlučuje o ratu i miru i proglašava ratno i vanredno stanje;
- 2) usvaja Strategiju nacionalne bezbednosti Republike Srbije;
- 3) usvaja Strategiju odbrane Republike Srbije;
- 4) usvaja Dugoročni plan razvoja sistema odbrane Republike Srbije;
- 5) donosi zakone o potvrđivanju međunarodnih ugovora u oblasti odbrane i vojne saradnje;
- 6) propisuje mere odstupanja od ljudskih i manjinskih prava u ratnom i vanrednom stanju;
- 7) usvaja godišnji izveštaj Vlade o stanju priprema za odbranu;
- 8) odlučuje o upotrebi Vojske Srbije van granica Republike Srbije;
- 9) odlučuje o učešću osoblja civilne zaštite i zaposlenih u organima državne uprave u humanitarnim i drugim aktivnostima u inostranstvu;
- 10) odlučuje o visini sredstava za finansiranje potreba odbrane;
- 11) razmatra ostvarivanje Plana odbrane Republike Srbije;
- 12) nadzire rad službi bezbednosti;
- 13) vrši i druge poslove određene zakonom.

Član 10.

Kada Narodna skupština nije u mogućnosti da se sastane:

- 1) odluku o proglašenju ratnog stanja donose zajedno predsednik Republike, predsednik Narodne skupštine i predsednik Vlade;
- 2) mere odstupanja od Ustavom zajemčenih ljudskih i manjinskih prava u ratnom stanju zajedno utvrđuju predsednik Narodne skupštine, predsednik Republike i predsednik Vlade;
- 3) odluku o proglašenju vanrednog stanja donose zajedno predsednik Republike, predsednik Narodne skupštine i predsednik Vlade, pod istim uslovima kao i Narodna skupština;
- 4) mere kojima se odstupa od ljudskih i manjinskih prava u vanrednom stanju može propisati Vlada, uredbom, uz supotpis predsednika Republike.

Predsednik Republike

Član 11.

Predsednik Republike, u skladu sa zakonom, komanduje Vojskom Srbije.

Predsednik Republike u oblasti odbrane naročito:

- 1) podnosi zajedno s Vladom Narodnoj skupštini predlog za proglašenje ratnog i vanrednog stanja;
- 2) daje saglasnost na nacrt Strategijskog pregleda odbrane Republike Srbije;
- 3) usvaja Doktrinu Vojske Srbije, na osnovu predloga ministra odbrane;
- 4) naređuje sprovođenje Plana odbrane Republike Srbije;
- 5) utvrđuje osnove mirnodopske i ratne organizacije Vojske Srbije, na osnovu predloga ministra odbrane ;
- 6) usvaja Plan mobilizacije Vojske Srbije;
- 7) naređuje sprovođenje mera pripravnosti, opštu i delimičnu mobilizaciju;
- 8) usvaja Plan upotrebe Vojske Srbije i naređuje njenu upotrebu;
- 9) odlučuje, u skladu sa zakonom, o upućivanju pripadnika Vojske Srbije u multinacionalne operacije, na osnovu odluke Narodne skupštine;
- 10) donosi smernice za izgradnju operativne i funkcionalne sposobnosti Vojske Srbije ;
- 11) postavlja i razrešava načelnika Generalštaba Vojske Srbije, uz mišljenje ministra odbrane;
- 12) donosi pravila koja se odnose na upotrebu Vojske Srbije, kao i druga pravila kojima se uređuje unutrašnji red i pravila službe u Vojsci Srbije;
- 13) vrši i druge poslove određene zakonom.

Za obavljanje poslova iz stava 1. ovog člana, predsednik Republike donosi:ukaze, direktive, naređenja, naredbe, smernice, odluke, pravila i druga akta.

Predsednik Republike obrazuje vojni kabinet za poslove iz svoje nadležnosti u oblasti odbrane.

Predsednik Republike svoja ovlašćenja u oblasti odbrane može preneti na ministra odbrane, osim odlučivanja o upotrebi Vojske Srbije, odlučivanja o postavljenjima, unapređenjima i razrešenjima oficira koja su u nadležnosti predsednika Republike na

osnovu zakona i ovlašćenja za donošenje strategijsko-doktrinarnih i planskih dokumenata čije je donošenje u zakonskoj nadležnosti predsednika Republike.

Vlada

Član 12.

Vlada utvrđuje i vodi politiku odbrane, predlaže i izvršava zakone i opšta akta Narodne skupštine koja se odnose na odbranu.

Vlada u oblasti odbrane naročito:

- 1) podnosi Narodnoj skupštini zajedno s predsednikom Republike predlog za proglašenje ratnog i vanrednog stanja;
- 2) predlaže Narodnoj skupštini usvajanje Strategije nacionalne bezbednosti Republike Srbije, Strategije odbrane Republike Srbije i Dugoročnog plana razvoja sistema odbrane Republike Srbije;
- 3) usvaja Strategijski pregled odbrane Republike Srbije, na osnovu predloga ministra odbrane;
- 4) usvaja Plan odbrane Republike Srbije, osim Plana upotrebe Vojske Srbije i Plana mobilizacije Vojske Srbije;
- 5) predlaže Narodnoj skupštini donošenje zakona iz oblasti odbrane, bezbednosti i Vojske Srbije;
- 6) predlaže Narodnoj skupštini donošenje zakona o potvrđivanju međunarodnih ugovora iz oblasti odbrane i vojne saradnje;
- 7) propisuje uputstvo o metodologiji za izradu planova odbrane, na osnovu predloga ministra odbrane;
- 8) podnosi Narodnoj skupštini godišnji izveštaj o stanju priprema za odbranu;
- 9) odobrava planove odbrane organa državne uprave i utvrđuje njihovu organizaciju za rad u ratnom i vanrednom stanju;
- 10) propisuje mere pripravnosti državnih organa, organa autonomnih pokrajina, organa jedinica lokalne samouprave, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika u slučaju ratnog ili vanrednog stanja;
- 11) predlaže predsedniku Republike sprovođenje mera pripravnosti i opštu i delimičnu mobilizaciju, osim mobilizacije Vojske Srbije;
- 12) odlučuje, u skladu sa zakonom, o upućivanju osoblja civilne zaštite i zaposlenih u organima državne uprave u humanitarne i druge aktivnosti u inostranstvo, na osnovu odluke Narodne skupštine;
- 13) odlučuje o određivanju pravnih lica koji su od značaja za odbranu Republike Srbije;
- 14) odlučuje o određivanju proizvoda i usluga od posebnog značaja za odbranu Republike Srbije;
- 15) odlučuje o pravima i dužnostima organa u oblasti prostornog planiranja i izgradnji objekata od značaja za odbranu i Vojsku Srbije i vrstama investicionih objekata i prostornih i urbanističkih planova značajnih za odbranu Republike Srbije;
- 16) odlučuje o osnivanju i ukidanju vojnoškolskih ustanova i o njihovom uključivanju u obrazovni i naučnoistraživački sistem Republike Srbije;

- 17) propisuje načela i kriterijume za unutrašnje uređenje i sistematizaciju radnih mesta u Ministarstvu odbrane, na osnovu predloga ministra odbrane;
- 18) propisuje kriterijume za raspoređivanje građana i materijalnih sredstava za potrebe odbrane i popune Vojske Srbije, na osnovu predloga ministra odbrane;
- 19) propisuje načela i kriterijume za organizaciju službi kriptozastite u Republici Srbiji, na predlog Ministarstva odbrane;
- 20) propisuje način i postupak sprovođenja mobilizacije, osim mobilizacije Vojske Srbije, kao i način i postupak izvršavanja vojne, radne i materijalne obaveze u ratnom i vanrednom stanju, na predlog Ministarstva odbrane;
- 21) propisuje način, postupak i mere zaštite poverljivih pronalazaka značajnih za odbranu, na predlog Ministarstva odbrane;
- 22) prati i usmerava istraživanje, razvoj, proizvodnju i promet naoružanja i vojne opreme;
- 23) preduzima mere za stvaranje, upotrebu, korišćenje, obnavljanje i razmeštaj rezervi za potrebe odbrane i obezbeđuje sredstva za finansiranje posebnih zadataka u odbrani u slučaju ratnog i vanrednog stanja, na osnovu predloga resornih ministarstava;
- 24) odlučuje o broju i rasporedu izaslanstava odbrane Republike Srbije u inostranstvu, na osnovu predloga ministra odbrane;
- 25) propisuje organizaciju i rad službe osmatranja i obaveštavanja;
- 26) vrši i druge poslove određene zakonom.

Član 13.

U ratnom i vanrednom stanju, Vlada sprovodi odluke Narodne skupštine i predsednika Republike, koje se odnose na:

- 1) funkcionisanje državnih organa, organa autonomnih pokrajina, organa jedinica lokalne samouprave, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika na teritoriji Republike Srbije;
- 2) prelazak državnih organa s mirnodopske na organizaciju utvrđenu za ratno i vanredno stanje i njihovo funkcionisanje prema planovima odbrane;
- 3) preduzimanje mera za izvršavanje međunarodnih obaveza u vezi s postupanjem s ratnim zarobljenicima, stranim državljanima i njihovom imovinom.

Ministarstvo odbrane

Član 14.

Ministarstvo odbrane, u okviru svog delokruga, predlaže i sprovodi politiku odbrane, izvršava zakone i međunarodne ugovore, opšta akta Narodne skupštine, Vlade i akta predsednika Republike iz oblasti odbrane.

Ministarstvo odbrane obavlja poslove, koji se odnose na:

- 1) procenu rizika i pretnji bezbednosti zemlje;
- 2) izradu nacrtu Strategije nacionalne bezbednosti Republike Srbije, Strategije odbrane Republike Srbije i Dugoročnog plana razvoja sistema odbrane Republike Srbije i usvajanje dokumenta za njihovu razradu;
- 3) izradu predloga Doktrine Vojske Srbije;

- 4) izradu predloga Strategijskog pregleda odbrane Republike Srbije;
- 5) izradu Srednjoročnog plana i programa razvoja sistema odbrane;
- 6) izradu predloga godišnjeg izveštaja Vlade o stanju priprema za odbranu, s kojim se saglasio predsednik Republike;
- 7) izradu nacrtu zakona iz oblasti odbrane, bezbednosti i Vojske Srbije;
- 8) izradu nacrtu zakona o potvrđivanju međunarodnih ugovora u oblasti odbrane i vojne saradnje;
- 9) izradu platformi za vođenje pregovora i zaključivanje međunarodnih ugovora u oblasti odbrane i vojne saradnje i njihovo izvršavanje;
- 10) planiranje i ostvarivanje međunarodne saradnje iz oblasti odbrane i vojne saradnje;
- 11) koordiniranje izrade nacrtu Plana odbrane Republike Srbije, u skladu s uputstvom Vlade o metodologiji za izradu planova odbrane i predlaganje Vladi na usvajanje;
- 12) predlaganje uputstva o metodologiji za izradu planova odbrane;
- 13) utvrđivanje predloga planova odbrane drugih snaga sistema odbrane, koji su u vezi sa Planom upotrebe Vojske Srbije;
- 14) planiranje, pripremanje i kontrolu mobilizacije građana, državnih organa, organa autonomnih pokrajina, organa jedinica lokalne samouprave, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika i Vojske Srbije za izvršavanje zadataka u ratnom i vanrednom stanju;
- 15) izradu akata i planskih dokumenata kojima se planiraju mere i radnje za rad građana, državnih organa, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika i za upotrebu Vojske Srbije i drugih snaga odbrane u ratnom i vanrednom stanju;
- 16) izvršavanje vojne, radne i materijalne obaveze;
- 17) izvršavanje odluka predsednika Republike o upućivanju profesionalnih vojnih lica u multinacionalne operacije i odluka Vlade o upućivanju osoblja civilne zaštite i zaposlenih u organima državne uprave u humanitarne i druge operacije u inostranstvu;
- 18) planiranje i organizovanje civilno-vojnih odnosa u oblasti odbrane;
- 19) informativnu, kulturnu, muzejsku, arhivsku i versku delatnost i druge delatnosti, za potrebe odbrane;
- 20) sistem osmatranja, obaveštavanja i uzbunjivanja za potrebe građana, državnih organa, javnih službi, autonomnih pokrajina, jedinica lokalne samouprave, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika;
- 21) planiranje, organizovanje, sprovođenje i kontrolu mera civilne zaštite, u skladu sa zakonom i propisima koji se odnose na civilnu zaštitu;
- 22) organizovanje, modernizaciju i unapređenje veza i kriptozastite za potrebe Vojske Srbije i drugih državnih organa;
- 23) usklađivanje organizacije veza i informatičkih i telekomunikacionih sistema za potrebe odbrane;
- 24) uređenje i pripremu teritorije za potrebe odbrane;
- 25) istraživanje, razvoj, proizvodnju i promet naoružanja i vojne opreme;

- 26) opremanje i naoružavanje Vojske Srbije i drugih snaga odbrane, postupke poverljivih nabavki i materijalno obezbeđivanje Vojske Srbije;
- 27) planiranje, upravljanje, kontrolu i sprovođenje obaveštajno-bezbednosnih poslova od značaja za odbranu, u skladu sa zakonom kojim se uređuju službe bezbednosti i drugim propisima;
- 28) školovanje i usavršavanje za rad na poslovima odbrane i bezbednosti zemlje, planiranje, organizovanje i delatnost vojnog školstva;
- 29) razvoj obrazovnog sistema za potrebe odbrane i Vojske Srbije;
- 30) harmonizaciju sistema vojnog školstva sa sistemom srednjoškolskog, višeg i visokog obrazovanja i naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji;
- 31) planiranje, programiranje i razvoj naučnoistraživačke i inventivne delatnosti od značaja za odbranu;
- 32) statusna i druga pitanja pripadnika Vojske Srbije;
- 33) donošenje akata o organizaciji komandi, jedinica i ustanova Vojske Srbije;
- 34) obrazovanje i ukidanje izaslanstava odbrane, u skladu s odlukom Vlade o broju i rasporedu izaslanstava odbrane Republike Srbije u inostranstvu;
- 35) planiranje, programiranje, budžetiranje i sprovođenje finansijskog plana za potrebe Ministarstva odbrane, u skladu sa zakonom;
- 36) planiranje, organizovanje, izvršenje i kontrolu materijalno-finansijskog poslovanja;
- 37) planiranje, organizovanje, nadzor i izgradnju vojnih objekata, kao i investiciono održavanje objekata infrastrukture na korišćenju u Ministarstvu odbrane i Vojsci Srbije;
- 38) pribavljanje i raspolaganje stambenim zgradama, stanovima, garažama i poslovnim prostorom za potrebe Ministarstva odbrane i Vojske Srbije;
- 39) planiranje, organizovanje, donošenje pravila i propisa i kontrolu zaštite resursa odbrane, i to: zaštite od požara, bezbednosti na radu, zdravlja i zaštite životne sredine, u skladu sa zakonima kojima se uređuju te delatnosti;
- 40) saradnju s ostalim ministarstvima i drugim organima državne uprave, organima autonomnih pokrajina i organima jedinica lokalne samouprave u pripremanju i sprovođenju planova odbrane i izvršavanju zadataka u odbrani;
- 41) organizaciju, prenošenje i sprovođenje mera pripravnosti, mobilizacije i popune državnih organa, javnih službi, organa jedinica lokalne samouprave, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika;
- 42) zajednički civilno-vojni sistem upravljanja vazдушnim saobraćajem za potrebe odbrane;
- 43) druge poslove određene zakonom.

Ministar odbrane u obavljanju poslova iz stava 2. ovog člana donosi: naređenja, naredbe, naloge, odluke, pravila, smernice, uputstva i propise i druga akta za koje je ovlašćen ovim zakonom i drugim zakonima.

Za izvršavanje akata koje donosi predsednik Republike i donošenje akata po ovlašćenju predsednika Republike, ministar odbrane donosi: naređenja, naredbe, smernice, odluke, pravila i druga akta, i odgovoran je za njihovo izvršavanje.

Propisi iz st. 3. i 4. ovog člana objavljuju se u „Službenom vojnom listu“.

Generalštab Vojske Srbije

Član 15.

Generalštab Vojske Srbije je u sastavu Ministarstva odbrane i vrši poslove iz svoje nadležnosti, u skladu sa zakonom i ovlašćenjima predsednika Republike i ministra odbrane.

Generalštab Vojske Srbije obavlja poslove koji se odnose na:

- 1) izradu funkcionalnih doktrina i drugih pravila za upotrebu Vojske Srbije;
- 2) izradu Plana upotrebe vojske Srbije;
- 3) izradu Plana mobilizacije Vojske Srbije;
- 4) izradu smernica za izgradnju operativne i funkcionalne sposobnosti Vojske Srbije;
- 5) pripremu akata o organizaciji komandi, jedinica i ustanova Vojske Srbije;
- 6) organizovanje mera pripravnosti na osnovu akata predsednika Republike ili ministra odbrane;
- 7) druge poslove određene zakonom i aktima predsednika Republike i ministra odbrane.

Inspeksijski poslovi u oblasti odbrane

Član 16.

Ministarstvo odbrane obavlja inspeksijske poslove u vezi s izvršavanjem zakona u oblasti i od značaja za odbranu, propisa donetih na osnovu tih zakona, kao i planova i mera državnih organa i organizacija i Vojske Srbije, koji se odnose na:

- 1) pripreme za odbranu;
- 2) sprovođenje odluka i akata organa upravljanja sistemom odbrane;
- 3) inspeksijski nadzor nad radom komandi, jedinica i ustanova Vojske Srbije i organa i ustanova Ministarstva odbrane;
- 4) ostvarivanje i usklađivanje organizacija veza i kriptozastite;
- 5) inspekciju operativne i funkcionalne sposobnosti komandi, jedinica i ustanova Vojske Srbije, po nalogu predsednika Republike;
- 6) radnopravni status profesionalnih pripadnika Vojske Srbije;
- 7) druge poslove određene zakonom ili na zahtev nadležnog organa.

Poslove iz stava 1. ovog člana vrši Inspektorat odbrane, u skladu s ovim zakonom i propisima koji se odnose na inspeksijski nadzor.

Član 17.

U vršenju inspeksijskih poslova iz člana 16. ovog zakona, inspektori i lica ovlašćena za inspeksijske poslove imaju pravo da:

- 1) vrše uvid u dokumenta koja se odnose na pripreme snaga odbrane za odbranu;
- 2) vrše proveru sprovođenja odluka i akata organa upravljanja sistemom odbrane;

- 3) vrše vanrednu inspekciju operativne i funkcionalne sposobnosti komandi, jedinica i ustanova Vojske Srbije, na osnovu odobrenja predsednika Republike;
- 4) nalože otklanjanje utvrđenih nedostataka u planovima odbrane ili u sprovođenju propisanih mera i radnji za izvršavanje zadataka iz Plana odbrane Republike Srbije i pojedinačnih planova;
- 5) nalože obustavu mera i radnji koje nisu u skladu sa zakonom i planovima odbrane do donošenja odluke nadležnog organa;
- 6) nalože komandama, jedinicama i ustanovama Vojske Srbije i organima državne uprave i ostalim nosiocima planiranja da podnesu izveštaj o stanju svojih odbrambenih priprema;
- 7) nalože obustavljanje radnji kojima se direktno ugrožava ili dovodi u opasnost život i zdravlje ljudi ili imovina do donošenja odluke nadležnog organa;
- 8) podnose predloge za pokretanje disciplinske, prekršajne, krivične ili druge odgovornosti protiv odgovornih lica, u skladu sa zakonom;
- 9) pružaju stručnu pomoć snagama odbrane čije pripreme kontrolišu i o utvrđenom stanju i preduzetim merama obaveste nadležne organe;
- 10) nalože otklanjanje utvrđene povrede zakona i drugih propisa kojima se uređuju prava, obaveze i odgovornosti profesionalnih pripadnika Vojske Srbije;
- 11) preduzimaju druge mere za koje su ovlašćeni zakonom i po nalogu nadležnih organa.

Subjekti kod kojih je izvršena kontrola dužni su da postupe po nalazima inspektora i lica ovlašćenih za inspekcijske poslove.

Član 18.

Ministar odbrane propisuje elemente, sadržaj i standarde za ocenu: stanja, operativne i funkcionalne sposobnosti Vojske Srbije; rada organizacionih delova Ministarstva odbrane i Vojske Srbije; zaštite resursa odbrane i materijalno-finansijskog poslovanja komandi, jedinica i ustanova Vojske Srbije i organizacionih delova Ministarstva odbrane, na osnovu zakona i smernica koje donosi predsednik Republike.

Inspektorat odbrane redovno izveštava predsednika Republike i ministra odbrane o utvrđenim nalazima.

Član 19.

Poslove inspekcijskog nadzora Inspektorat odbrane obavlja u skladu sa zakonom i propisima koje donosi ministar odbrane.

Obaveštajno-bezbednosni poslovi od značaja za odbranu

Član 20.

Obaveštajno-bezbednosni poslovi od značaja za odbranu jesu:

- 1) obaveštajni poslovi u koje spadaju: obaveštajno-operativni i obaveštajno-izviđački poslovi;
- 2) bezbednosni poslovi u koje spadaju: opštebezbednosni, kontraobaveštajni i vojnopolicijski poslovi.

Nadležnosti, zadaci i poslovi organa za obavljanje obaveštajno-bezbednosnih poslova od značaja za odbranu, kao organa uprave u sastavu Ministarstva odbrane, određeni su zakonom kojim se uređuju službe bezbednosti i drugim propisima.

Upravljanje vazдушnim saobraćajem za potrebe odbrane

Član 21.

Zajednički civilno-vojni sistem upravljanja vazдушnim saobraćajem za potrebe odbrane obuhvata:

- 1) upravljanje vazдушnim prostorom i organizovanje vazdušnog osmatranja i obaveštavanja u koordinaciji s drugim nadležnim organima i organizacijama;
- 2) organizovanje kontrole i zaštite vazdušnog prostora;
- 3) primenu bezbednosnih regulatornih zahteva;
- 4) učešće u pripremi nacionalnog programa bezbednosti vazdušnog saobraćaja;
- 5) organizovanje zaštite teritorije i sistema za upravljanje vazдушnim saobraćajem od terorističkog delovanja iz vazdušnog prostora;
- 6) modernizaciju sistema, opreme vojnih vazduhoplova i primenu međunarodnih standarda u odnosu na obuku pilota i način upravljanja vazduhoplovom radi povećanja bezbednosti vazdušnog saobraćaja i efikasnog korišćenja vazdušnog prostora;
- 7) interoperabilnost u sistemima komunikacije, navigacije i izviđanja vazdušnog prostora;
- 8) odobravanje i nadzor aktivnosti na snimanju iz vazdušnog prostora;
- 9) sadržaj, način izrade i distribuciju vojnog vazduhoplovnog informativnog paketa;
- 10) izdavanje odobrenja za izgradnju vojnih vazduhoplovnih objekata i saglasnosti za izgradnju civilnih vazduhoplovnih objekata;
- 11) odobravanje korišćenja vojnih objekata za potrebe stranih vojnih vazduhoplova;
- 12) davanje saglasnosti nadležnom organu za prevoz opasnih materija, naoružanja i vojne opreme i robe dvostruke namene u vazduhoplovnom prostoru Republike Srbije;
- 13) organizovanje službe traganja i spasavanja vojnih vazduhoplova;
- 14) primenu međunarodnih vazduhoplovnih standarda i preporuka u civilno-vojnoj kooperaciji i koordinaciji;
- 15) organizovanje sistema za upravljanje vazдушnim saobraćajem u ratnom i vanrednom stanju, saglasno Planu upotrebe Vojske Srbije;
- 16) predlaganje propisa i drugih dokumenata u skladu s propisima o vazдушnom saobraćaju;
- 17) obavljanje drugih poslova iz oblasti upravljanja vazдушnim saobraćajem za potrebe odbrane.

Međunarodna saradnja u oblasti odbrane i vojne saradnje

Član 22.

Ministarstvo odbrane obavlja poslove međunarodne saradnje u oblasti odbrane i vojne saradnje, u skladu sa zakonom i drugim propisima koji uređuju međunarodnu saradnju i zaključivanje međunarodnih ugovora.

U Ministarstvu odbrane vodi se evidencija potvrđenih međunarodnih ugovora iz oblasti odbrane i vojne saradnje, u skladu s uputstvom koje donosi ministar odbrane.

Član 23.

Diplomatsku funkciju u oblasti odbrane i Vojske Srbije vrše izaslanstva odbrane.

Odluku o obrazovanju i ukidanju izaslanstava odbrane donosi ministar odbrane.

Izaslanike odbrane postavlja i razrešava dužnosti ministar odbrane.

Uslove i postupak za izbor i upućivanje izaslanika odbrane i Vojske Srbije, organizaciju rada izaslanstava odbrane, način finansiranja i aktivnosti u inostranstvu uređuje ministar odbrane.

Glava III

PRAVA I DUŽNOSTI ORGANA DRŽAVNE UPRAVE I OSTALIH ORGANA U OBLASTI ODBRANE

Ministarstva

Član 24.

Ministarstva, u okviru svog delokruga, izvršavaju zakone iz oblasti odbrane, propise za rad u ratnom i vanrednom stanju, opšta akta Narodne skupštine i Vlade, zadatke utvrđene Planom odbrane Republike Srbije i odgovaraju za postupanje pravnih lica koja su u njihovoj nadležnosti.

Ministarstva u oblasti odbrane:

- 1) izrađuju, na zahtev Ministarstva odbrane, akta i priloge za pripremu Plana odbrane Republike Srbije, u skladu s uputstvom o metodologiji izrade planova;
- 2) obezbeđuju planirane kapacitete i obavezne rezerve od značaja za odbranu, u skladu s odlukama i zahtevima Vlade;
- 3) prate stanje priprema za odbranu iz delokruga svojih nadležnosti i odgovaraju za njihovo sprovođenje;
- 4) sačinjavaju svoj plan odbrane i sprovode sopstvene pripreme za rad u ratnom i vanrednom stanju;
- 5) donose metodološka, stručna i tehnička uputstva priprema za odbranu pravnih lica iz delokruga svoje nadležnosti;
- 6) predlažu Vladi utvrđivanje obaveza privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika od značaja za odbranu iz delokruga svojih nadležnosti;
- 7) planiraju i sprovode mere civilne zaštite i spasavanja, određene zakonom i propisima o civilnoj zaštiti;
- 8) osposobljavaju zaposlene i preduzimaju mere neophodne za uspešno funkcionisanje privrednih i drugih delatnosti u ratnom i vanrednom stanju;

- 9) sprovode mere pripravnosti u vanrednom stanju i druge mere neophodne za prelaz na ratnu organizaciju;
- 10) obavljaju i druge poslove određene zakonom i Planom odbrane Republike Srbije.

Organi iz stava 1. ovog člana neposredno izvršavaju zadatke odbrane utvrđene planovima odbrane i odlukama nadležnih organa.

Član 25.

Ministarstvo unutrašnjih poslova ima posebna prava i dužnosti u oblasti odbrane, koje se odnose na:

- 1) organizovanje, pripremanje i planiranje upotrebe Policije u ratnom i vanrednom stanju i za podršku Vojsci Srbije u odbrani Republike Srbije od vojnih i nevojnih izazova i pretnji iz nadležnosti Vojske Srbije;
- 2) utvrđivanje brojnog sastava i organizacije rada Policije u ratnom i vanrednom stanju;
- 3) pripremanje mera bezbednosti i zaštite objekata od značaja za odbranu, osim vojnih objekata u ratnom i vanrednom stanju;
- 4) vršenje vazdušnog osmatranja i javljanja pri obavljanju poslova obezbeđenja državne granice;
- 5) druge poslove određene zakonom.

Član 26.

U ratnom i vanrednom stanju, organi državne uprave izvršavaju zakone, druge propise i opšta akta Narodne skupštine i Vlade, koji se odnose na rad u ratnom i vanrednom stanju.

Drugi organi državne uprave odgovorni su za stanje priprema i funkcionisanje odbrane u oblastima za koje su obrazovani i za izvršavanje zadataka odbrane po nalogu nadležnih organa.

Član 27.

Organi državne uprave, privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici dužni su da iz svog delokruga Ministarstvu odbrane dostavljaju podatke od značaja za odbranu.

U izvršavanju poslova odbrane, organi državne uprave, organi autonomnih pokrajina i organi jedinica lokalne samouprave sarađuju u poslovima odbrane iz svog delokruga.

Ostali državni organi

Član 28.

Ostali državni organi (sudovi, tužilaštva i drugi) organizuju i sprovode pripreme za svoj rad u ratnom i vanrednom stanju i odgovorni su za efikasan rad i primenu propisa i zaštitu garantovanih prava i sloboda građana u ratnom i vanrednom stanju, i u tom cilju:

- 1) sarađuju s nadležnim ministarstvima u pripremanju i izradi elemenata Plana odbrane Republike Srbije iz svog delokruga;
- 2) planiraju i obezbeđuju sredstva i opremu za rad u ratnom i vanrednom stanju;

- 3) vrše i druge zadatke ili poslove iz oblasti odbrane utvrđene Planom odbrane Republike Srbije i opštim aktima Narodne skupštine i Vlade.

Organi autonomnih pokrajina i organi jedinica lokalne samouprave

Član 29.

Organi autonomnih pokrajina i organi jedinica lokalne samouprave, u okviru svog delokruga, odgovorni su za stanje priprema za odbranu, kao i za stanje priprema privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika preko kojih građani neposredno zadovoljavaju svoje potrebe ili se realizuju zadaci iz Plana odbrane Republike Srbije.

Autonomne pokrajine, opštine, gradovi i grad Beograd u okviru svojih nadležnosti u oblasti odbrane:

- 1) izrađuju svoje planove odbrane koji su sastavni deo Plana odbrane Republike Srbije;
- 2) preduzimaju mere za usklađivanje priprema za odbranu pravnih lica u delatnostima iz svoje nadležnosti s odbrambenim pripremanama autonomne pokrajine i Planom odbrane Republike Srbije;
- 3) preduzimaju mere za funkcionisanje lokalne samouprave u ratnom i vanrednom stanju;
- 4) sprovode mere pripravnosti i preduzimaju druge mere potrebne za prelazak na organizaciju u ratnom i vanrednom stanju;
- 5) obavljaju i druge poslove određene zakonom.

U ratnom i vanrednom stanju, organi iz stava 1. ovog člana izvršavaju zakone, druge propise i opšta akta Narodne skupštine i Vlade, kao i propise donete iz nadležnosti organa autonomnih pokrajina i organa jedinica lokalne samouprave.

Glava IV VOJSKA SRBIJE

Član 30.

Vojska Srbije brani zemlju od oružanog ugrožavanja spolja i izvršava druge misije i zadatke, u skladu s Ustavom, zakonom i principima međunarodnog prava koji regulišu upotrebu sile.

Član 31.

Vojska Srbije je organizovana oružana snaga i nosilac oružanih operacija i svih drugih oblika oružanog suprotstavljanja, čija je nadležnost utvrđena Ustavom i zakonom.

Vojska Srbije objedinjava sve učesnike u oružanim operacijama i komanduje svim snagama koje izvode borbena dejstva u ratnom i vanrednom stanju na osnovu zakona, a u skladu s Doktrinom Vojske Srbije.

Doktrina Vojske Srbije zasniva se na Strategiji odbrane Republike Srbije.

Član 32.

Pripreme, organizacija, upotreba i obezbeđenje Vojske Srbije zasnivaju se na utvrđenim bezbednosnim interesima i potrebama odbrane.

Član 33.

Zabranjeno je svako paravojno organizovanje i udruživanje za izvršavanje zadataka u odbrani zemlje.

Zabranjena je upotreba Vojske Srbije u stranačke, ideološke i verske svrhe.

Član 34.

Razvoj, modernizacija, opremanje i naoružavanje Vojske Srbije, kao i naučnoistraživačke i obrazovne delatnosti u oblasti odbrane usmerene su na izgradnju efikasne i profesionalne Vojske Srbije osposobljene za izvršavanje misija i zadataka.

Član 35.

Generalštab Vojske Srbije, komande jedinica, ustanova i drugih sastava Vojske Srbije, u skladu sa zakonom i planovima odbrane, organizuju se i pripremaju za odbranu i obezbeđuju jedinstvo njene organizacije, pripreme i dejstva.

Član 36.

Generalštab Vojske Srbije vrši redovnu kontrolu i ocenu operativnih i funkcionalnih sposobnosti potčinjenih komandi, jedinica i ustanova Vojske Srbije, u skladu sa zakonom.

Generalštab Vojske Srbije obaveštava i izveštava predsednika Republike i ministra odbrane o radu i stanju u Vojsci Srbije.

Član 37.

Komande, jedinice i ustanove Vojske Srbije organizuju se i pripremaju za izvršavanje zadataka u miru, ratnom i vanrednom stanju.

Član 38.

Komande, jedinice i ustanove Vojske Srbije obavezne su da razvijaju operativne i funkcionalne sposobnosti, u skladu s dodeljenim misijama i zadacima.

Član 39.

Ako su ugroženi granični pojas, granica i životi ljudi i materijalna dobra na tom području, na zajednički predlog ministra unutrašnjih poslova i ministra odbrane, a uz saglasnost predsednika Republike, Vlada obrazuje policijske i vojne snage za izvršavanje zajedničkih zadataka.

U izvršavanju zadataka iz stava 1. ovog člana, policijske i vojne snage su potčinjene starešini Vojske Srbije koga ovlasti predsednik Republike, na zajednički predlog ministra unutrašnjih poslova i ministra odbrane.

Član 40.

U slučaju ugrožavanja mira i bezbednosti u svetu, pripadnici Vojske Srbije u skladu sa zakonom i odlukom Narodne skupštine, mogu biti upućeni u multinacionalne operacije van granica Republike Srbije.

Član 41.

U slučaju prirodnih i drugih nesreća većih razmera u kojima su na određenoj teritoriji ugroženi životi ljudi i njihova materijalna dobra, jedinice Vojske Srbije na zahtev organa nadležnih za zaštitu i spasavanje ljudi i materijalnih dobara, mogu se angažovati na pružanju pomoći stanovništvu, u skladu s posebnim zakonom.

Popuna Vojske Srbije

Član 42.

Način popune Vojske Srbije reguliše se posebnim zakonom.

Pripravnost Vojske Srbije

Član 43.

Pripravnost Vojske Srbije obuhvata preduzimanje mera povećanja operativnih i funkcionalnih sposobnosti, koje su neophodne radi sprečavanja i otklanjanja opasnosti od izazova, rizika i pretnji bezbednosti.

Predsednik Republike ili ministar odbrane, po ovlašćenju predsednika Republike, naređuje sprovođenje mera pripravnosti Vojske Srbije ili delova Vojske Srbije.

Načelnik Generalštaba, odnosno starešina nadležne komande Vojske Srbije, može na osnovu posebnog ovlašćenja predsednika Republike, u uslovima vanrednog stanja, narediti mere sprovođenja pripravnosti delova Vojske Srbije radi sprečavanja i otklanjanja štetnih posledica koje mogu nastati nevojnim pretnjama bezbednosti.

Logistička podrška Vojske Srbije

Član 44.

Upravljanje resursima odbrane neophodnim za logističku podršku Vojske Srbije realizuje se u okviru sistema planiranja, programiranja, budžetiranja i izvršenja finansiranja odbrane.

Ministar odbrane uređuje materijalno-finansijsko poslovanje Vojske Srbije i kontrolu troškova Vojske Srbije, u skladu sa propisima kojima se reguliše materijalno-finansijsko poslovanje i kontrola za budžetske korisnike.

Član 45.

Logistička podrška Vojske Srbije realizuje se u funkciji zadovoljenja njenih potreba u sledećim delatnostima:

- 1) proizvodnji, modernizaciji i održavanju naoružanja i vojne opreme;
- 2) snabdevanju naoružanjem i vojnom opremom i drugim sredstvima;
- 3) opštim logističkim potrebama;
- 4) planiranju, izgradnji i održavanju objekata infrastrukture;
- 5) transportu ljudi i sredstava;
- 6) zdravstvenoj i drugoj zaštiti (ako nije u nadležnosti drugog organa).

Delatnosti u oblasti logističke podrške uređuju se podzakonskim propisima.

Član 46.

Nabavku naoružanja i vojne opreme za potrebe Vojske Srbije vrši Ministarstvo odbrane, na osnovu zakona i potvrđenih međunarodnih konvencija, ugovora i sporazuma o prometu naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namene.

Ministarstvo odbrane saraduje s drugim ministarstvima i organima državne uprave u sprovođenju logističke podrške Vojske Srbije u okviru njihovih nadležnosti.

Glava V

PRAVA I DUŽNOSTI GRAĐANA U OBLASTI ODBRANE

Član 47.

Građani u odbrani zemlje imaju pravo i dužnost da izvršavaju vojnu, radnu i materijalnu obavezu i učestvuju u civilnoj zaštiti, u skladu sa zakonom, odlukama nadležnih organa i planovima odbrane.

Građani koji imaju osnovni raspored iz stava 1. ovog člana mogu biti raspoređeni i na druge dužnosti od značaja za odbranu, prema odluci nadležnih organa.

Vojna obaveza

Član 48.

Vojna obaveza je pravo i dužnost građana da se pripremaju i osposobljavaju za učešće u odbrani.

Vojnu obavezu građani izvršavaju pod uslovima i na način koji su propisani posebnim zakonom.

Vojnom obvezniku koji iz verskih, moralnih ili drugih opravdanih razloga savesti želi vojnu obavezu da zameni civilnom službom, omogućiće se služenje u civilnoj službi, pod uslovima i na način propisan posebnim zakonom .

Član 49.

Ministarstvo odbrane obezbeđuje sprovođenje vojne obaveze, u skladu sa zakonom i propisima o vojnoj obavezi.

Radna obaveza

Član 50.

Radna obaveza uvodi se u ratnom i vanrednom stanju u državnim organima, organima autonomnih pokrajina, organima jedinica lokalne samouprave, privrednim društvima, drugim pravnim licima, kao i preduzetnicima.

Radna obaveza, sastoji se u izvršavanju poslova i zadataka odbrane, u skladu s Planom odbrane Republike Srbije.

Član 51.

Radnoj obavezi podležu svi za rad sposobni građani koji su navršili 18 godina života do 65 godina (muškarci), odnosno do 60 godina (žene), a nisu raspoređeni na službu u Vojsci Srbije.

Pripadnici organa unutrašnjih poslova radnu obavezu izvršavaju u tom organu.

Za potrebe izvršavanja obaveze iz stava 1. ovog člana, vodi se evidencija koju utvrđuje ministar odbrane.

Član 52.

U slučaju proglašenja ratnog ili vanrednog stanja, lica koja su u radnom odnosu dužna su da nastave obavljanje poslova na svom radnom mestu, ako nisu pozvana na službu u Vojsci Srbije ili raspoređena na druge poslove i zadatke, u skladu sa zakonom.

Lica iz stava 1. ovog člana koja budu raspoređena na druge zadatke i poslove ili u druga pravna lica, dužna su da postupe prema dostavljenom rasporedu.

Za vreme vršenja radne obaveze, lica iz stava 2. ovog člana angažovana u državnom organu, pravnim licima i Vojsci Srbije imaju pravo na naknadu po osnovu radnog angažovanja, u skladu sa zakonom i drugim propisima kojima su regulisani radni odnosi.

Član 53.

Obveznicima radne obaveze raspored se određuje u mestu rada ili prebivalištu.

U slučaju da na teritoriji mesta ne postoji dovoljan broj lica osposobljenih za vršenje određenih vrsta poslova, za izvršavanje tih poslova mogu se pozvati lica iz mesta koja teritorijalno pripadaju istoj opštini, odnosno gradu.

U slučaju da se merama iz st. 1. i 2. ovog člana ne može obezbediti dovoljan broj lica za izvršenje određenih poslova, mogu se pozvati lica iz mesta koja teritorijalno pripadaju drugoj opštini, odnosno gradu.

Državni organi, privredna društva, druga pravna lica u koje se raspoređuju obveznici radne obaveze, kao i preduzetnici obezbeđuju uslove i sredstva za izvršavanje radne obaveze.

Član 54.

Sposobnost građana za izvršavanje radne obaveze na lični zahtev ili na zahtev nadležnog organa, utvrđuje se u zdravstvenim ustanovama, u skladu s propisima o opštoj i posebnoj zdravstvenoj sposobnosti radnika.

Član 55.

Radna obaveza ne može se utvrditi roditelju koji samostalno vrši roditeljsko pravo nad detetom koje nije navršilo 15. godinu života ili nad maloletnim detetom sa smetnjama u razvoju ili nad punoletnim detetom nad kojim je produženo roditeljsko pravo samo jednom roditelju.

Radna obaveza ne može se utvrditi roditelju deteta koje nije navršilo 15. godinu života, roditelju maloletnog deteta sa smetnjama u razvoju ili roditelju punoletnog deteta nad kojim je produženo roditeljsko pravo, ako roditelji zajednički vrše roditeljsko pravo, a drugi roditelj je angažovan na poslovima odbrane.

Odredbe stava 1. ovog člana odnose se i na staratelja i hranitelja maloletnog deteta, odnosno punoletnog lica lišenog poslovne sposobnosti.

Radna obaveza ne može se utvrditi ni :

- 1) supružniku ili vanbračnom partneru ili drugom odraslom članu porodičnog staratelja ili hranitelja deteta koje nije navršilo 15. godinu života ili maloletnog deteta sa smetnjama u razvoju, ako je staratelj ili hranitelj angažovan na poslovima odbrane;
- 2) ženi za vreme trudnoće;
- 3) licu čiji je supružnik ili vanbračni partner korisnik tuđe nege i pomoći;
- 4) licu nesposobnom za rad.

Član 56.

O organizovanju i izvršavanju utvrđene radne obaveze na teritoriji autonomnih pokrajina, opština, gradova i grada Beograda, staraju se organi uprave i pravna lica u delatnostima iz nadležnosti tih organa, u skladu sa zakonom.

Vlada donosi propise o načinu organizovanja i izvršavanja radne obaveze.

Materijalna obaveza

Član 57.

U ratnom i vanrednom stanju, građanima se može utvrditi materijalna obaveza u skladu sa zakonom i propisima, koji se odnose na ratno i vanredno stanje.

Materijalnu obavezu za potrebe odbrane zemlje izvršavaju vlasnici stvari.

Član 58.

Stvari i materijalna dobra za potrebe odbrane zemlje raspoređuju se prema ratnom rasporedu za potrebe Vojske Srbije, državnih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica, u skladu s propisima o kriterijumima za raspoređivanje građana i normativima stvari za potrebe popune Vojske Srbije i druge potrebe odbrane zemlje.

Član 59.

Stvari i materijalna dobra za potrebe odbrane zemlje, postupak i način njihovog evidentiranja, naknada za korišćenje tih sredstava i druga pitanja od značaja za izvršavanje materijalne obaveze, uređuju se posebnim zakonom i propisima za njihovo izvršenje.

Postupak za ostvarivanje prava i dužnosti građana u oblasti odbrane

Član 60.

Građani kojima je utvrđena vojna, radna ili materijalna obaveza odnosno obaveza učešća u civilnoj zaštiti, dužni su da postupaju po nalogima nadležnih organa.

Član 61.

Postupak i način za izvršavanje vojne, radne, odnosno materijalne obaveze građana i pravnih lica uređuje Vlada, na osnovu posebnog zakona.

Glava VI

PRAVA I DUŽNOSTI PRIVREDNIH DRUŠTAVA, DRUGIH PRAVNIH LICA I PREDUZETNIKA U OBLASTI ODBRANE

Član 62.

Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici u obavljanju svojih delatnosti, dužni su da vrše i poslove odbrane zemlje, koji se odnose na planiranje, organizovanje, pripremanje i osposobljavanje za rad u slučaju ratnog i vanrednog stanja i odgovorni su za obezbeđivanje obima proizvodnje i vršenje usluga u delatnostima za koje su registrovani, na nivou utvrđenom planovima odbrane i odlukama nadležnih organa.

Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici, organizacije, službe i drugi subjekti koji se u okviru svoje delatnosti bave poslovima osmatranja, obaveštavanja i uzbuđivanja, zaštite i spasavanja ljudi i materijalnih dobara, nastavljaju sa svojom delatnošću u ratnom i vanrednom stanju, u skladu s Planom odbrane Republike Srbije.

Član 63.

Odredbe ovog zakona o materijalnoj obavezi građana odnose se i na obaveze pravnih lica i preduzetnika.

Proizvodi i usluge od posebnog interesa za odbranu

Član 64.

Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici dužni su da u miru planiraju mere za rad u ratnom i vanrednom stanju kojima se obezbeđuje vršenje proizvodne, odnosno uslužne delatnosti, u skladu s potrebama utvrđenim Planom odbrane Republike Srbije.

Član 65.

Na osnovu odluke Vlade, nadležni organi državne uprave mogu zahtevati od privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika da u vršenju delatnosti obezbede prioritetnu proizvodnju, snabdevanje proizvodima ili pružanje usluga od značaja za odbranu zemlje.

Međusobna prava i obaveze organa državne uprave i privrednih društava, drugih pravnih lica ili preduzetnika u vezi s proizvodnjom i snabdevanjem proizvodima ili pružanjem usluga iz stava 1. ovog člana uređuju se posebnim ugovorom.

Član 66.

Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici iz člana 65. stav 2. ovog zakona, ne mogu menjati namenu proizvodno-tehnoloških celina koje služe za proizvodnju ili vršenje usluga od posebnog značaja, bez saglasnosti nadležnog organa državne uprave.

Na predlog Ministarstva odbrane, Vlada osniva javna preduzeća u delatnostima iz stava 1. ovog člana, radi zadovoljavanja potreba u oblasti odbrane.

Objekti od posebnog značaja za odbranu

Član 67.

Objektima od posebnog značaja za odbranu zemlje smatraju se: veliki tehničko-tehnološki sistemi, objekti u kojima se proizvode, skladište ili čuvaju predmeti ili vrše usluge za potrebe odbrane, objekti u kojima su smešteni državni organi i pravna lica od posebnog značaja za odbranu zemlje, kao i određeni infrastrukturni objekti.

Objekte ili delove objekata iz stava 1. ovog člana, kao i mere njihove zaštite određuje Vlada posebnim propisom, na predlog Ministarstva odbrane.

Posebne obaveze u izgradnji objekata

Član 68.

Pri projektovanju, izgradnji i rekonstrukciji investicionih objekata od značaja za odbranu zemlje i izradi prostornih i urbanističkih planova, pravna i fizička lica – investitori, dužni su da se pridržavaju posebnih uslova i zahteva u pogledu potreba odbrane zemlje.

Pri projektovanju i izgradnji objekata od značaja za odbranu, a posebno javnih skloništa, investitori su dužni da poštuju standarde pristupačnosti tih objekata za osobe sa invaliditetom, decu i stare osobe.

Obaveze pri projektovanju, izgradnji i rekonstrukciji skloništa propisane su posebnim zakonom.

Privredna društva, druga pravna i fizička lica koja su ovlašćena za pripremanje i izvršavanje prostornih i urbanističkih planova, kao i organi koji te planove donose dužni su da u pogledu potreba odbrane zemlje i zaštite od ratnih razaranja postupaju u skladu s propisanim merama i zahtevima Ministarstva odbrane.

Član 69.

Pumpne stanice, skladišta i drugi objekti za smeštaj zapaljivih tečnosti i gasa i skladišta i objekti za smeštaj eksplozivnih materija, mogu da se grade samo na udaljenosti neophodnoj da se u slučaju požara ili eksplozije takvih materija ne dovede u pitanje bezbednost građana, namenska upotreba vojnih i drugih objekata, instalacija i uređaja koji su namenjeni potrebama odbrane.

Pre izdavanja odobrenja za izgradnju i rekonstrukciju objekata i postrojenja koji se nalaze u blizini objekata, instalacija i uređaja koji su namenjeni potrebama odbrane i od posebnog su značaja za odbranu, organ nadležan za izdavanje odobrenja za izgradnju dužan je da pribavi saglasnost Ministarstva odbrane.

Član 70.

Pri izboru, izgradnji i razvoju velikih tehničkih sistema u oblasti telekomunikacija, informatike, saobraćaja, elektroenergetike, vodosnabdevanja i drugim oblastima od značaja za odbranu zemlje, kao i pri nabavkama tehničkih sredstava značajnih za njihovo funkcionisanje, investitori su dužni da ih usklade s potrebama odbrane zemlje i da o tim programima razvoja obaveste Ministarstvo odbrane.

Investitor, odnosno vlasnik je dužan da po zahtevu Ministarstva odbrane sisteme iz stava 1. ovog člana uskladi s potrebama odbrane zemlje.

Vlada određuje sisteme i tehnička sredstva iz stava 1. ovog člana i propisuje postupak obaveštavanja o izboru, izgradnji i razvoju tih sistema, nabavkama tehničkih sredstava i postavljanju zahteva iz stava 2. ovog člana.

Naučnoistraživački rad od značaja za odbranu

Član 71.

Ministarstvo odbrane i organ državne uprave nadležan za nauku uređuju naučnoistraživačke oblasti od značaja za odbranu, bezbednost i opšti interes Republike Srbije, u skladu sa zakonom koji uređuje oblast naučnoistraživačke delatnosti.

Pravna lica koja se bave naučnoistraživačkim radom i razvojem iz stava 1. ovog člana, dužna su da rezultate tih istraživanja dostave i Ministarstvu odbrane.

Podatke iz stava 2. ovog člana Ministarstvo odbrane može da koristi isključivo za potrebe odbrane zemlje i da u tu svrhu odobri njihovo korišćenje.

Postupak za ostvarivanje moralnih i imovinskih prava nosilaca prava intelektualne svojine od značaja za odbranu uređuje ministar odbrane, u skladu s propisima o intelektualnoj svojini.

Standardizacija i tipizacija od značaja za odbranu

Član 72.

Prilikom standardizacije i tipizacije proizvoda i usluga, objekata i uređaja od posebnog značaja za odbranu zemlje, organ nadležan za standardizaciju i tipizaciju

dužan je da ih prilagodi potrebama odbrane zemlje i da o tome pribavi saglasnost Ministarstva odbrane.

Uvoz i izvoz proizvoda i uređaja iz stava 1. ovog člana odobrava Vlada.

Obaveze posebnih pravnih lica u odbrani

Član 73.

Pravna lica u oblasti drumskog, železničkog, vazdušnog i saobraćaja na unutrašnjim plovnim putevima i poštansko-telegrafsko-telefonskog saobraćaja i drugi nosioci sistema veza, dužni su da za vreme ratnog ili vanrednog stanja, kao i pri mobilizaciji Vojske Srbije, prvenstveno vrše usluge koje utvrdi Ministarstvo odbrane.

Za usluge iz stava 1. ovog člana, pravnim licima pripada naknada stvarnih troškova.

Vlada donosi propise o vrstama usluga, utvrđivanju visine naknade stvarnih troškova i načinu njihovog plaćanja.

Član 74.

Pravna lica koja upravljaju šumama s posebnom namenom za potrebe odbrane zemlje, dužna su da pri donošenju osnova gazdovanja šumama ispunjavaju zahteve koje im postavi Ministarstvo odbrane ili drugi organ koji šumu koristi za potrebe odbrane zemlje.

Vlada određuje šume s posebnom namenom za potrebe odbrane zemlje.

Član 75.

Pravna lica u oblasti javnog informisanja, elektronskih i štampanih medija, u okviru svoje redovne delatnosti, imaju obavezu da blagovremeno i istinito informišu građane u ratnom ili vanrednom stanju, u skladu sa zakonom i propisima o javnom informisanju.

Ministarstvo odbrane i državni organi dužni su da javnosti učine dostupnim sve informacije i podatke iz oblasti odbrane od javnog značaja, u skladu sa zakonom i propisima o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja.

Pravna lica iz stava 1. ovog člana dužna su da prenose hitna saopštenja državnih organa koja se odnose na odbranu.

Udruženja građana

Član 76.

Udruženja građana mogu programe svog rada zasnivati na aktivnostima u oblastima od značaja za odbranu.

Vlada i Ministarstvo odbrane mogu, na osnovu prethodno utvrđenih kriterijuma, učestvovati u finansiranju projekata i aktivnosti u oblastima od značaja za odbranu.

Kriterijume i postupak dodele sredstava iz stava 2. ovog člana propisuje Vlada, na predlog Ministarstva odbrane.

Glava VII

CIVILNA ZAŠTITA

Član 77.

Civilna zaštita se organizuje, priprema i sprovodi kao sistem zaštite i spasavanja ljudi, materijalnih i kulturnih dobara od elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških nesreća i katastrofa, posledica terorizma, ratnih i drugih većih nesreća, a u skladu s važećim propisima, načelima i zahtevima Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije i drugim pravilima međunarodnog humanitarnog prava, kao i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Civilna zaštita u ratnom i vanrednom stanju organizuje se i funkcioniše kao deo sistema odbrane.

Član 78.

Sistem civilne zaštite čine: lična i uzajamna zaštita, mere i zadaci civilne zaštite, organi upravljanja i rukovođenja civilnom zaštitom, pravna lica opremljena i osposobljena za zaštitu i spasavanje, jedinice civilne zaštite i sistem osmatranja, obaveštavanja i uzbunjivanja.

Nadležnosti državnih organa u zaštiti od elementarnih nepogoda, tehničkotehnoloških nesreća i katastrofa mogu se urediti na poseban način zakonom kojim se uređuje oblast zaštite i spasavanja.

Elementi sistema civilne zaštite, kao i nadležnost i unutrašnje uređenje posebne organizacije za vođenje poslova zaštite i spasavanja, propisuju se posebnim zakonom.

Član 79.

Radi osmatranja, ranog upozoravanja i uzbunjivanja građana, nadležnih organa, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika u zoni ugroženosti i snaga zaštite i spasavanja, kao i otkrivanja i praćenja svih vrsta opasnosti, koje mogu ugroziti zdravlje i život ljudi, životnu sredinu, materijalna, kulturna i druga dobra, organizuje se sistem osmatranja, obaveštavanja i uzbunjivanja.

Član 80.

Prava i dužnosti građana u vezi s njihovim učešćem u zaštiti i spasavanju ljudi, materijalnih, kulturnih i drugih dobara i životne sredine i mere i aktivnosti koje preduzimaju organi civilne zaštite, uređuju se zakonom.

Glava VIII

POSEBNI POSTUPCI I MERE

Pripreme planova odbrane

Član 81.

Pripreme za odbranu u Republici Srbiji se organizuju, planiraju i sprovode radi izvršavanja zadataka i efikasnog i jedinstvenog delovanja snaga odbrane.

Planom odbrane Republike Srbije utvrđuju se zadaci svih subjekata odbrane, u pogledu organizacije snaga, sredstava, mera i postupaka za rad državnih organa i upotrebu Vojske Srbije i drugih snaga odbrane u ratnom i vanrednom stanju.

Planom odbrane Republike Srbije utvrđuju se: mere pripravnosti; upotreba Vojske Srbije; zadaci i mere za mobilizaciju; funkcionisanje civilne zaštite, osmatranja i obaveštavanja i veze rukovođenja; organizacija državnih organa i njihovo funkcionisanje; zadaci i obaveze pravnih lica i preduzetnika za vršenje proizvodnje i usluga i druge mere i aktivnosti od interesa za odbranu Republike Srbije u ratnom i vanrednom stanju.

Plan odbrane Republike Srbije priprema Ministarstvo odbrane i predlaže Vladi, osim priloga za oblasti koje pripremaju organi državne uprave u čijem su delokrugu ovi poslovi.

Priloge Plana odbrane Republike Srbije za državne organe i organe državne uprave, organe autonomnih pokrajina, organe jedinica lokalne samouprave, privredna društva i druga pravna lica od značaja za odbranu Republike, pripremaju organi iz stava 4. ovog člana.

Plan mobilizacije Vojske Srbije i Plan upotrebe Vojske Srbije izrađuje Generalštab Vojske Srbije, a predsedniku Republike predlaže ministar odbrane.

Način i postupak izvršavanja obaveze planiranja iz stava 1. ovog člana i organizovanja priprema za odbranu uređuje Vlada.

Član 82.

Pravna lica od značaja za odbranu Republike Srbije i pravna lica kojima se postavljaju zadaci i obaveze za vršenje proizvodnje i usluga u slučaju ratnog ili vanrednog stanja planiraju: mere kojima obezbeđuju vršenje te proizvodnje i usluga, snabdevanje sirovinama, repromaterijalom, energijom i drugim potrebama u skladu s Planom odbrane Republike Srbije, odnosno s posebnim zadacima i obavezama; potreban broj radnika za vršenje proizvodnje i usluga; zaštitu radnika i materijalnih i drugih dobara, kao i druge mere.

Pravna lica i službe opremljene i osposobljene za zaštitu i spasavanje i pravna lica koja imaju posebne obaveze u oblasti osmatranja i obaveštavanja i druge obaveze utvrđene zakonom i drugim aktima nadležnih organa Republike, pored planiranja mera iz stava 1. ovog člana za ostvarivanje svojih obaveza u ratnom i vanrednom stanju, izrađuju posebne planove kojima obezbeđuju izvršavanje svojih obaveza u slučaju elementarnih i drugih većih nepogoda u miru.

Mere iz st. 1. i 2. ovog člana utvrđuje rukovodilac pravnog lica.

Član 83.

Autonomne pokrajine, opštine, gradovi i grad Beograd u miru planiraju mere za ostvarivanje svojih funkcija u ratnom i vanrednom stanju, kojima razrađuju izvršenje zadataka i obaveza odbrane koji su im propisani zakonom i proizilaze iz Plana odbrane Republike Srbije u vezi sa zaštitom i spasavanjem ljudi i materijalnih dobara na svojoj teritoriji i utvrđuju obaveze pravnih lica iz svoje nadležnosti, u skladu sa zakonom i svojim statutom.

Član 84.

Pravna lica čija je osnovna privredna ili društvena delatnost u funkciji unapređenja operativnih sposobnosti snaga odbrane, izrađuju planove razvoja koji su saglasni Dugoročnom planu razvoja sistema odbrane Republike Srbije.

Izvodi iz planova iz stava 1. ovog člana su sastavni deo Plana odbrane Republike Srbije.

Vlada određuje pravna lica iz stava 1. ovog člana koja izrađuju svoje planove razvoja odbrane.

Član 85.

Planovi razvoja i planovi odbrane moraju biti usklađeni.

Subjekti planiranja odbrane dužni su da usklađuju planove odbrane, u skladu s nastalim promenama i potrebama.

Član 86.

Ministarstvo odbrane i organi državne uprave u skladu sa svojim nadležnostima u oblasti odbrane, dužni su da prate sprovođenje priprema za odbranu u sistemu odbrane i da o tome jednom godišnje podnesu izveštaj Vladi.

Izveštaj iz stava 1. ovog člana organi državne uprave dostavljaju Vladi preko Ministarstva odbrane.

Ministar odbrane najmanje jednom godišnje podnosi izveštaj predsedniku Republike i Vladi o stanju operativnih i funkcionalnih sposobnosti Vojske Srbije za izvršavanje dodeljenih misija i zadataka.

Vlada najmanje jednom godišnje izveštava Narodnu skupštinu o stanju priprema za odbranu u Republici.

Predlog za proglašenje ratnog ili vanrednog stanja

Član 87.

Kada Narodna skupština na osnovu zajedničkog predloga predsednika Republike i Vlade utvrdi da su ispunjeni uslovi, donosi odluku o proglašenju ratnog ili vanrednog stanja.

Član 88.

Zajednički predlog za proglašenje ratnog ili vanrednog stanja utvrđuje se na osnovu procene rizika i pretnji po bezbednost Republike i njenih građana.

Procena iz stava 1. ovog člana koju ministar odbrane istovremeno dostavlja predsedniku Republike i predsedniku Vlade, sadrži ocenu ugroženosti i posledice koje su usled toga nastupile ili mogu nastupiti.

Proglašenje vanrednog stanja može se predložiti i na delu teritorije Republike Srbije.

Odluka o proglašenju ratnog ili vanrednog stanja

Član 89.

Odluka o proglašenju ratnog ili vanrednog stanja objavljuje se u skladu sa zakonom i istovremeno dostavlja predsedniku Republike i Vladi.

Odlukom o proglašenju vanrednog stanja utvrđuje se područje Republike Srbije na kojem se proglašava vanredno stanje, ako se ono proglašava na delu ugrožene teritorije Republike Srbije.

Sprovođenje planova odbrane u ratnom i vanrednom stanju

Član 90.

Posle donošenja odluke Narodne skupštine o proglašenju ratnog ili vanrednog stanja, predsednik Republike naređuje sprovođenje Plana odbrane Republike Srbije.

Član 91.

U ratnom i vanrednom stanju može se narediti odstupanje od Ustavom zajemčenih ljudskih i manjinskih prava samo u meri i obimu koje propiše Narodna skupština.

Predsednik Republike može narediti i druge mere za koje je ovlašćen zakonom.

Član 92.

Po izdavanju naređenja predsednika Republike o sprovođenju Plana odbrane Republike Srbije:

- 1) građani, državni organi, privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici postupaju u skladu s obavezama utvrđenim planovima mobilizacije na izvršavanju zadataka odbrane i odlukama Narodne skupštine i Vlade;
- 2) državni organi, privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici preduzimaju mere i radnje za rad i vršenje svojih delatnosti u uslovima ratnog ili vanrednog stanja;
- 3) Vojska Srbije postupa u skladu s Planom mobilizacije Vojske, Planom upotrebe Vojske i odlukama predsednika Republike.

Odluka o ukidanju ratnog ili vanrednog stanja

Član 93.

Kada prestanu uslovi zbog kojih je proglašeno ratno ili vanredno stanje, predsednik Republike i predsednik Vlade podnose Narodnoj skupštini predlog za donošenje odluke o ukidanju ratnog ili vanrednog stanja.

Donošenjem odluke iz stava 1. ovog člana prestaju da važe i naredbe i druga akta za preduzimanje naloženih mera.

Naredbe i druga akta iz stava 2. ovog člana predsednik Republike može staviti van snage i pre donošenja odluke o ukidanju ratnog ili vanrednog stanja.

Mere pripravnosti i mobilizacije

Član 94.

Radi sprečavanja i otklanjanja opasnosti koje ugrožavaju bezbednost Republike Srbije i njenih građana, predsednik Republike naređuje mere pripravnosti i mobilizaciju.

Vlada naređuje preduzimanje mera i radnji potrebnih za izvršavanje obaveza Republike Srbije preuzetim članstvom u Ujedinjenim nacijama i potvrđenim međunarodnim ugovorima u oblasti odbrane.

Član 95.

U slučaju napada na zemlju, svi građani u zemlji i inostranstvu, komande, jedinice i ustanove Vojske Srbije i predstavnici državnih organa i pravnih lica dužni su da odmah po saznanju, ne čekajući poziv ili naređenje, postupe po svom utvrđenom rasporedu i obavezama utvrđenim Planom odbrane Republike Srbije.

Član 96.

Na teritoriji na kojoj je proglašeno vanredno stanje, svi subjekti odbrane dužni su da za vreme vanrednog stanja preduzimaju mere iz okvira svojih nadležnosti, u skladu s naredbama i drugim aktima predsednika Republike, Vlade i drugih nadležnih organa.

Član 97.

Mobilizacijom subjekti sistema odbrane iz mirnodopske organizacije i stanja prelaze na ratnu organizaciju i uslove rada kao odgovor na izazove, rizike i pretnje bezbednosti zemlje.

Mobilizacija po obimu može biti opšta ili delimična, a saopštava se javnim oglašavanjem ili pojedinačnim pozivom.

Član 98.

Opšta mobilizacija obuhvata sve subjekte sistema odbrane kojima su definisane obaveze u odbrani i čija se ratna organizacija razlikuje od mirnodopske, kao i materijalna sredstva potrebna za odbranu zemlje.

Član 99.

Delimična mobilizacija obuhvata potreban deo subjekata odbrane čija se ratna organizacija razlikuje od mirnodopske, kao i materijalna sredstva potrebna za adekvatan odgovor na izazove, rizike i pretnje.

Mobilizacija se sprovodi po Planu odbrane Republike Srbije.

Član 100.

Delimična mobilizacija subjekata sistema odbrane i materijalnih sredstava za potrebe odbrane zemlje može se narediti radi provere spremnosti za izvršenje mobilizacije, u okviru planiranih vežbi i kontrole organizovanja priprema za odbranu.

Mobilizaciju iz stava 1. ovog člana za građane, državne organe, privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, kao i za materijalna sredstva naređuje predsednik Vlade, a za komande, jedinice i ustanove Vojske Srbije i vojne obveznike raspoređene u Vojsci Srbije – starešine na komandnim dužnostima u Vojsci Srbije koje ovlasti predsednik Republike.

Član 101.

Sprovođenje mobilizacije Vlada uređuje posebnim propisom.

Mere zaštite tajnih podataka

Član 102.

Tajni podaci koji se odnose na sistem odbrane, označeni kao podaci od interesa za nacionalnu bezbednost i sistem odbrane (prema odredbama posebnog zakona), štite se u skladu sa zakonom.

Glava IX

FINANSIRANJE ODBRANE

Član 103.

Republika Srbija iz budžeta finansira zadatke i obaveze u oblasti odbrane i zadatke koje postavlja privrednim društvima, drugim pravnim licima, kao i preduzetnicima u delu koji prevazilazi obim njihovih priprema.

Autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave iz sopstvenog budžeta finansiraju zadatke odbrane koji su utvrđeni kao njihova prava i obaveze.

Privredna društva, druga pravna lica, kao i preduzetnici iz sopstvenih izvora finansiraju zadatke odbrane koji su utvrđeni kao njihova prava i obaveze.

Sredstva za rad Ministarstva odbrane i Vojske Srbije

Član 104.

Sredstva za funkcionisanje Vojske Srbije obezbeđuje Ministarstvo odbrane u okviru budžeta Republike Srbije.

Ministarstvo odbrane može da ostvaruje dopunska sredstva pružanjem usluga u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Ministar odbrane posebnim propisom uređuje materijalno-finansijsko poslovanje u Ministarstvu odbrane i Vojsci Srbije, u skladu sa propisima kojima se reguliše materijalno-finansijsko poslovanje budžetskih korisnika.

Sredstva za posebne namene

Član 105.

Nepokretnim stvarima za posebne namene smatraju se: zemljište, zgrade, podzemni i nadzemni objekti s pratećom infrastrukturom, koji se u Ministarstvu odbrane i Vojsci Srbije koriste za vojne potrebe, kao i druge nepokretne stvari koje se nalaze u vojnom krugu.

Nepokretnosti iz stava 1. ovog člana su u svojini Republike Srbije.

Način korišćenja, upravljanja, održavanja i evidencije nepokretnih stvari iz stava 1. ovog člana propisuje ministar odbrane.

Pristup nepokretnim stvarima za posebne namene, van slučajeva njihovog redovnog korišćenja, dozvoljen je samo po prethodno pribavljenom odobrenju ministra odbrane.

Član 106.

Pokretnim stvarima za posebne namene smatraju se: naoružanje i vojna oprema; prevozna sredstva (vazduhoplovi, plovni objekti, šinska vozila, motorna vozila i dr.), koja se koriste za službene potrebe; oprema i potrošni materijal (računarski sistemi, reprografska i birotehnička oprema, sredstva veze i laboratorijska oprema), koje Ministarstvo odbrane koristi za vojne potrebe.

O pribavljanju i raspolaganju pokretnim stvarima iz stava 1. ovog člana, pod uslovima propisanim Zakonom o sredstvima u svojini Republike Srbije, odlučuje ministar odbrane.

Vrste pokretnih stvari iz stava 1. ovog člana, način korišćenja, upravljanja i održavanja i rokove za njihovu upotrebu i čuvanje propisuje ministar odbrane.

Sredstva za razvojne potrebe

Član 107.

Za potrebe razvoja, modernizacije naoružanja i vojne opreme i jačanja odbrambene moći, Republika Srbija može da osniva budžetske fondove za razvoj kapaciteta i proizvodnih programa odbrambene industrije.

Za potrebe obezbeđivanja sredstava za finansiranje stambenih potreba pripadnika Vojske Srbije može se osnovati budžetski fond.

Fondovi iz stava 1. i 2. ovog člana osnivaju se na neodređeno i određeno vreme na osnovu posebnog zakona.

Glava X

PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOST ZAPOSLENIH U MINISTARSTVU ODBRANE

Član 108.

Poslove državne uprave u Ministarstvu odbrane obavljaju državni službenici, nameštenici i profesionalna vojna lica, koja su zaposlena u Ministarstvu odbrane.

Načela za unutrašnje uređenje i sistematizaciju radnih mesta u Ministarstvu odbrane uređuje Vlada uredbom.

Član 109.

Sastavni deo Pravilnika o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u Ministarstvu odbrane su prilozi koji sadrže sistematizovana radna mesta profesionalnih pripadnika Vojske Srbije zaposlenih u Ministarstvu odbrane i vojnim jedinicama i vojnim ustanovama u kojima se ne obavljaju poslovi iz nadležnosti Ministarstva odbrane, a koji su funkcionalno i organizaciono vezani za Ministarstvo odbrane.

Član 110.

Radni odnos u Ministarstvu odbrane može zasnovati lice koje, pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa u državnim organima, mora da ispunjava i posebne uslove propisane za profesionalna vojna lica, koje uređuje ministar odbrane.

Profesionalno vojno lice kome je prestala služba u Vojsci Srbije po potrebi službe, neposrednim prijemom može se primiti u Ministarstvo odbrane u svojstvu državnog službenika, odnosno nameštenika na upražnjeno radno mesto.

Član 111.

Zbog posebnih uslova rada, težine i prirode zadataka i poslova, zaposlenim, postavljenim i imenovanim licima i licima na položaju u Ministarstvu odbrane Vlada, na predlog ministra odbrane, posebnim aktom može uvećati plate do 20 % u odnosu na plate zaposlenih, postavljenih i imenovanih lica i lica na položaju u drugim ministarstvima.

Glava XI

KAZNE NE ODREDBE

Član 112.

Novčanom kaznom od 50.000,00 do 250.000,00 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice:

- 1) ako ne postupi po nalogu ovlašćenog lica za inspekcijske poslove (član 17. stav 2);
- 2) ako Ministarstvu odbrane ne dostavi podatke od značaja za odbranu iz svog delokruga (član 27. stav 1);
- 3) ako nadležnom organu ne dostavi podatke iz programa svog naučnoistraživačkog rada i razvoja ili o svom naučnoistraživačkom

dostignuću ili saznanjima značajnim za odbranu zemlje, ili ako nadležnim organima ne stavi na uvid ili ne preda na korišćenje podatke od značaja za odbranu zemlje kojima raspolaže (član 71);

- 4) ako organ nadležan za standardizaciju i tipizaciju proizvoda i usluga, objekata ili uređaja od posebnog značaja za odbranu zemlje ne pribavi saglasnost Ministarstva odbrane (član 72. stav 1).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 20.000,00 dinara i odgovorno lice u pravnom licu.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 20.000,00 dinara i lice u državnom organu čiju je odgovornost utvrdio nadležni organ.

Član 113.

Novčanom kaznom od 250.000,00 do 500.000,00 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice:

- 1) ako na zahtev nadležnog organa prioritarno ne proizvodi predmete ili ne vrši usluge od značaja za odbranu zemlje (član 65);
- 2) ako bez saglasnosti nadležnog organa izmeni namenu proizvodno-tehnološke celine koja služi za proizvodnju predmeta ili vršenje usluga od posebnog značaja za odbranu zemlje (član 66. stav 1);
- 3) ako kao korisnik objekata od posebnog značaja za odbranu ne preduzima propisane mere zaštite tih objekata (član 67. stav 2);
- 4) ako se pri projektovanju, izgradnji i rekonstrukciji investicionih objekata i skloništa i izradi prostornih i urbanističkih planova ne pridržava posebnih uslova i zahteva u pogledu odbrane ili ne postupa u skladu s posebnim merama i zahtevima Ministarstva odbrane (član 68);
- 5) ako ne obezbedi prvenstveno prevoženje odnosno vršenje usluga za potrebe Vojske Srbije za vreme ratnog ili vanrednog stanja ili pri mobilizaciji Vojske Srbije (član 73);
- 6) ako svoje pripreme i izvršavanje drugih zadataka i poslova ne uskladi s Planom odbrane Republike Srbije i odlukama i zahtevima nadležnih organa (član 82. stav 1);
- 7) ako ne izrađuje svoje planove razvoja (član 84. stav 1);
- 8) ako ne usklađuje planove odbrane u skladu s nastalim promenama i potrebama (član 85. stav 2);
- 9) ako nadležnom organu ne dostavlja izveštaje o sprovođenju priprema za odbranu (član 86. stav 2).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 20.000,00 do 35.000,00 dinara i odgovorno lice u pravnom licu.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 20.000,00 do 35.000,00 dinara i lice u državnom organu čiju je odgovornost utvrdio nadležni organ.

Član 114.

Novčanom kaznom od 500.000,00 do 1.000.000,00 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice:

- 1) ako u obavljanju svoje redovne delatnosti ne vrši poslove odbrane zemlje koji se odnose na planiranje, organizovanje, pripremanje i osposobljavanje za rad u ratnom ili vanrednom stanju (član 62. stav 1);
- 2) ako ne planira mere za rad u ratnom ili vanrednom stanju kojima se obezbeđuje vršenje proizvodne odnosno uslužne delatnosti, u skladu s potrebama utvrđenim Planom odbrane Republike Srbije (član 64);
- 3) ako nadležni organ pre izdavanja odobrenja za izgradnju i rekonstrukciju objekata i postrojenja koji se nalaze u blizini objekata, instalacija i uređaja, koji su namenjeni potrebama odbrane ili su od posebnog značaja za odbranu ne pribavi saglasnost Ministarstva odbrane (član 69. stav 2);
- 4) ako pri izboru, izgradnji ili razvoju velikih tehničkih sistema značajnih za odbranu zemlje, ili pri nabavci tehničkog sredstva značajnog za funkcionisanje tog sistema ne obezbedi usklađenost tog sistema s potrebama odbrane zemlje, ili ako s programom koji se odnosi na izgradnju i razvoj tog sistema ne upozna nadležni organ, ili ako ne postupi po zahtevu nadležnog organa (član 70. st. 1. i 2);
- 5) ako bez prethodnog odobrenja ili protivno izdatom odobrenju uveze ili izveze proizvod, predmet ili uređaj od posebnog značaja za odbranu zemlje (član 72. stav 2);
- 6) ako pri donošenju osnova gazdovanja šumama s posebnom namenom za potrebe odbrane zemlje ne postupi po zahtevu nadležnog organa ili ako se u sprovođenju tih osnova ne pridržava tog zahteva (član 74);
- 7) ako na propisani način ne izvršava obavezu informisanja građana (član 75);
- 8) ako ne izrađuje posebne planove kojima obezbeđuje izvršavanje svojih obaveza u slučaju elementarnih i drugih većih nepogoda u miru (član 82. stav 2);
- 9) ako ne izvršava obaveze iz Plana odbrane Republike Srbije, ili ne postupa u skladu s odlukama Narodne skupštine, Vlade i predsednika Republike u ratnom ili vanrednom stanju, ili ne preuzima planirane mere za rad i vršenje svoje delatnosti u tim uslovima (član 92);
- 10) ako po saznanju za napad na zemlju ne postupi po obavezama utvrđenim Planom odbrane Republike Srbije ne čekajući naređenje nadležnog organa (član 95);
- 11) ako ne preuzima mere iz okvira svojih nadležnosti, u skladu s naredbama i drugim aktima predsednika Republike odnosno nadležnih organa, na teritoriji na kojoj je proglašeno vanredno stanje (član 96);
- 12) ako ne preuzima propisane mere na zaštiti tajnih podataka (član 102).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 35.000,00 do 50.000,00 dinara i odgovorno lice u pravnom licu.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 35.000,00 do 50.000,00 dinara i lice u državnom organu čiju je odgovornost utvrdio nadležni organ.

Član 115.

Novčanom kaznom od 300.000,00 do 500.000,00 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik:

- 1) ako ne planira mere za rad u ratnom i vanrednom stanju kojima se obezbeđuje vršenje proizvodne odnosno uslužne delatnosti, u skladu s potrebama utvrđenim Planom odbrane Republike Srbije (član 64);
- 2) ako ne izvršava obaveze po zahtevu nadležnih organa za prioritetnom proizvodnjom i uslugama u skladu s ugovorom (član 65);
- 3) ako bez saglasnosti nadležnog organa izmeni namenu proizvodno-tehnološke celine koja služi za proizvodnju ili vršenje usluga od posebnog značaja za odbranu zemlje (član 66. stav 1);
- 4) ako se pri projektovanju, izgradnji i rekonstrukciji investicionih objekata i izradi prostornih i urbanističkih planova ne pridržava posebnih uslova i zahteva u pogledu potreba odbrane ili ne postupi u skladu s propisanim merama i zahtevima Ministarstva odbrane (član 68. stav 3).

Član 116.

Novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 dinara kazniće se za prekršaj građanin:

- 1) ako ne postupi po rasporedu na druge dužnosti u ratnom i vanrednom stanju, po odluci nadležnog organa (član 47. stav 2);
- 2) ako nakon proglašenja ratnog ili vanrednog stanja ne nastavi obavljanje poslova na svom radnom mestu (član 52. stav 1);
- 3) ako nakon proglašenja ratnog ili vanrednog stanja odbije da postupi po izmenjenom rasporedu ili po raspoređivanju u druga pravna lica (član 52. stav 2);
- 4) ako ne postupa po nalogu nadležnog organa kada je utvrđena vojna, radna ili materijalna obaveza odnosno obaveza učešća u civilnoj zaštiti (član 60.).

Član 117.

Za neizvršavanje poslova i zadataka odbrane, postupanje suprotno zakonu i odlukama nadležnog organa i za ostale radnje koje imaju elemente krivičnog dela, odgovornost se utvrđuje u skladu s propisima o krivičnoj odgovornosti.

Glava XII

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 118.

Vlada i drugi organi državne uprave, koji su ovim zakonom ovlašćeni za donošenje propisa za izvršavanje ovog zakona, te propise doneće u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Plan odbrane Republike Srbije doneće Vlada u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Propisi doneti radi izvršenja Zakona o odbrani („Službeni list SRJ“, br. 43/94, 11/95, 28/96, 44/99 i 3/02), ostaju na snazi do donošenja propisa za izvršenje ovog zakona, osim odredaba koje su u suprotnosti s ovim zakonom ili drugim zakonima.

Član 119.

Ministarstvo odbrane i drugi organi državne uprave uskladiće svoju organizaciju i rad na izvršavanju poslova i zadataka odbrane u skladu s ovim zakonom, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Danom stupanja na snagu ovog zakona, Ministarstvo odbrane i Vojska Srbije nastavljaju da koriste sredstva za posebne namene za potrebe odbrane i Vojske Srbije.

Član 120.

Do donošenja Plana odbrane Republike Srbije, u slučaju ugroženosti Republike Srbije i njenih građana primenjuje se Plan odbrane državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Član 121.

Organi autonomnih pokrajina, organi jedinica lokalne samouprave, privredna društva, druga pravna lica, kao i preduzetnici dužni su da u roku od šest meseci od donošenja propisa iz člana 118. ovog zakona, usaglase svoja opšta akta i planove odbrane, u skladu s ovim zakonom i propisima koji su doneti na osnovu njega.

Član 122.

Do donošenja propisa o materijalnoj obavezi građana i pravnih lica, ostaju na snazi odredbe čl. 26. do 30. i člana 39. Zakona o odbrani („Službeni list SRJ“, br. 43/94, 11/95, 28/96, 44/99 i 3/02) i podzakonska akta za njihovo izvršavanje.

Član 123.

Do donošenja Zakona o zaštiti tajnih podataka Republike Srbije, ostaju na snazi odredbe glave VI – Bezbednost i mere zaštite od čl. 67. do 86. Zakona o odbrani („Službeni list SRJ“, br. 43/94, 11/95, 28/96, 44/99 i 3/02) i podzakonska akta za njihovo izvršavanje.

Član 124.

Do donošenja propisa o civilnoj zaštiti, ostaju na snazi odredbe čl. 49. do 66. Zakona o odbrani („Službeni list SRJ“, br. 43/94, 11/95, 28/96, 44/99 i 3/02) i podzakonska akta za njihovo izvršavanje.

Propisi doneti na osnovu čl. 73. do 86. Zakona o odbrani („Službeni glasnik RS“, br. 45/91, 58/91, 53/93, 67/93 i 48/94) ostaju na snazi do donošenja Zakona o civilnoj zaštiti.

Član 125.

Radi informisanja javnosti o zakonskim promenama u oblasti odbrane i Vojske Srbije i drugim zakonima koji se odnose na bezbednost zemlje i međunarodnu saradnju u oblasti odbrane i vojnu saradnju, Ministarstvo odbrane dva puta godišnje objavljuje informacije za javnost s listom zakona i objašnjenjem o zakonskim promenama.

Prvu informaciju iz stava 1. ovog člana Ministarstvo odbrane objaviće u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 126.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe:

- 1) Zakon o odbrani („Službeni list SRJ“, br. 43/94, 11/95, 28/96, 44/99 i 3/02), osim odredaba čl. 26. do 30. i člana 39, odredaba glave VI – Bezbednost i mere zaštite (čl. 67. do 86.) i odredaba čl. 49. do 66, koje ostaju na snazi do donošenja posebnih zakona;
- 2) Zakon o merama za slučaj vanrednog stanja („Službeni glasnik RS“, broj 19/91);

- 3) Zakon o odbrani („Službeni glasnik RS“, br. 45/91, 58/91, 53/93, 67/93 i 48/94), osim odredaba poglavlja VI – Civilna zaštita (čl. 73. do 86.), koje ostaju na snazi do donošenja Zakona o civilnoj zaštiti.

Član 127.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“.